

Børnefællesskaber og deltagerobservation

Den 10. november 2020

Ved Charlotte Højholt, cand.psych., ph.d.

Underviser

Charlotte Højholt, Cand. Psych., phd, professor ved Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet. Leder af ph.d. programmet Hverdagslivets Socialpsykologi.

Intro og Formål

Kurset præsenterer en tilgang til deltagerobservationer i fagligt arbejde med børn. Tilgangen er udviklet sammen med Dorte Kousholt og følger op på hendes tidligere kursusgang. Denne kursusgang fremlægger eksempler og inspiration til at foretage - og inddrage samarbejdspartnere i – deltagerobservationer. Dette med henblik på at opnå viden om og handlemuligheder i forhold til at understøtte børn i vanskeligheder direkte i deres hverdagsliv blandt andre børn. Baggrunden for at arbejde med deltagerobservationer og inddragelse knytter sig til kontekstuel og praksisnær forskning om børns og unges udvikling gennem deres deltagelse i sociale fællesskaber hvilket fremlægges gennem empiriske eksempler og analytiske begreber til at guide observationsarbejdet. Formålet er at psykologer kan få inspiration til at anvende deltagerobservationer i arbejdet med børnefællesskaber i både skole og daginstitution.

Børns hverdagsliv på tværs af forskellige steder fordrer et tværfagligt samarbejde om at samtænke viden fra forskellige steder og skabe udvikling på tværs. Psykologer har en helt central rolle i dette samarbejde og særligt i forhold til at *udvide de faglige undersøgelser* af vanskeligheder og finde de forskellige fagpersoners *særlige faglige bidrag* i relation til at udvikle børn og unges betingelser for deltagelse i deres forskellige fællesskaber. For at skabe udviklingsmuligheder i børnenes hverdagsliv bliver det nødvendigt, på baggrund af en faglig viden, at undersøge samspil i mellem børnene og i mellem børnenes voksne.

Læringsmål

Med afsæt i viden om konkrete måder at udføre deltagerobservationer på, sammenhænge mellem børns vanskeligheder og dynamikker i fællesskaber samt teoretiske begreber til at guide kontekstuelle undersøgelser i og om børns hverdagsliv er uddannelsens mål, at du udvikler færdigheder i forhold til:

- At udføre deltagerobservationer i forskellige kontekster
- At rette et undersøgende fokus på sociale dynamikker i fællesskaber
- At skabe viden om børns personlige oplevelser og handlegrunde set i lyset af de fællesskaber de tager del i
- At knytte deltagerobservationer til den psykologiske faglighed

Uddannelsens mål er endvidere, at du udvikler kompetencer i forhold til:

- At foretage undersøgelser af og udvikle viden om sociale dynamikker i fællesskaber og på den baggrund:
- At støtte fagprofessionelles (fx lærere og pædagogers) arbejde med børns sociale deltagelse, konfliktløsning og udviklingsmuligheder i forskellige kontekster.

Undervisningsform

Kurset vil veksle mellem oplæg og gruppedrøftelser. Kurset vil inddrage eksempler fra kursisterne arbejdsliv – herigennem ønskes det at forbinde de fremlagte begreber og metoder til hverdagens dilemmaer samt at kursisterne kan opnå erfaringer med at designe og bearbejde deltagerobservationer som psykologisk undersøgelsesmetodik.

Temaer i kurset

- Om deltagerobservation som undersøgelsesmetode
- Om at udvikle viden om dynamikker i fællesskaber, personlige perspektiver på sociale konflikter og hvordan børn stiller betingelser for hinandens deltagelse.
- Om at se *fra* børnenes ståsteder og ud på sociale konflikter og dilemmaer
- Om at inddrage samarbejdspartnere i undersøgelser af børns sociale betingelser
- Om udvikling af læringsfællesskaber og børnefællesskaber i både skoler og daginstitutioner

Forberedelse/mellem kursusdage

Kursisterne forventes at eksperimentere med deltagerobservationer mellem de to kursusgange og på denne kursusgang at fremlægge dilemmaer, erfaringer, udfordringer, spørgsmål knyttet til deres egne observationer.

Du bedes læse litteratur 1 og 2 under primær litteratur.

Efter kurset

Kursisterne vil få det bedste udbytte af kurset ved at fortsætte med at eksperimentere med deltagerobservationer og reflektere over deres brug heraf samt betydningerne for problemforståelser og samarbejde.

Primær litteratur

1. Højholt, C., & Szuleviej, T. (2013). Observation som konsultativ praksisform. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift* nr 5 s 35 – 46.
2. Højholt, C., & Schwartz, I. (2018). Elevsamspil, konflikter og udsathed i skolens fællesskaber. I C. Højholt, & D. Kousholt (red.), *Konflikter om børns skoleliv* (s. 58-91). København: Dansk Psykologisk Forlag.

Supplerende litteratur

1. Højholt, C., & Kousholt, D. (2018). Children Participating and Developing Agency in and Across Various Social Practices. I M. Fleer, & B. van Oers (red.), *International Handbook of Early Childhood Education* (Bind 2, s. 1581-1597). Dordrecht: Springer. Springer International Handbooks of Education Series, DOI: 10.1007/978-94-024-0927-7_82

2. Højholt, C. (2018). Children's Perspectives and Learning Communities. I M. Hedegaard, K. Aronsson, C. Højholt, & O. Skær Ulvik (red.), *Children, Childhood, and Everyday Life: Children's perspectives* (2 udg., s. 93-111). Charlotte: Information Age Publishing.